

INFORME TRIMESTRAL DE CONJUNTURA LABORAL

MONOGRÀFIC. 1T 2013

L'estacionalitat en les dades d'afiliació a la Seguretat Social al Baix Llobregat i a la província de Barcelona. 2008-2013

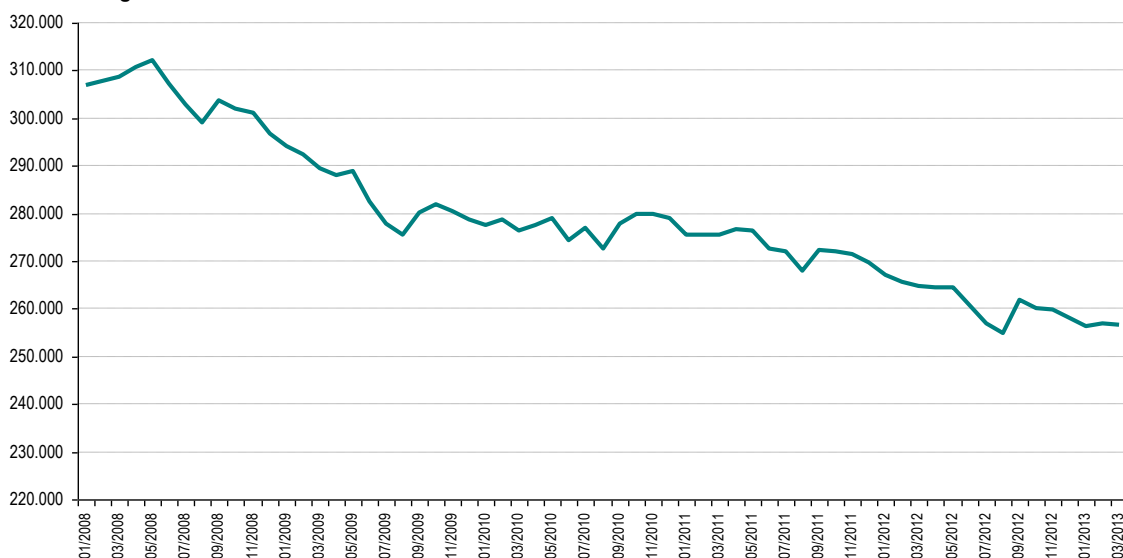
En **publicacions anteriors** de l'Observatori ja s'ha analitzat l'evolució de l'ocupació a la comarca¹ en els darrers anys des de diferents perspectives fent una aproximació a través de les dades d'afiliació a la Seguretat Social.

En aquest monogràfic es farà també una anàlisi de l'evolució recent d'aquestes dades i s'incorporarà el concepte d'**estacionalitat** en l'ocupació i com aquest fet afecta les sèries estadístiques d'afiliació segons determinats patrons de variació o de periodicitat anual. També s'observarà quines són les **activitats econòmiques** més sotmeses a fluctuacions estacionals, fet que pot ajudar a interpretar millor l'evolució del fenomen.

Evolució de l'afiliació a la seguretat social al Baix Llobregat

Els darrers cinc anys es caracteritzen per una **pèrdua de llocs de treball** a la comarca que s'ha vist reflectida en la disminució de la població cotitzant a la Seguretat Social. Des del 2008 fins al 2013 el total d'afiliacions en alta laboral -comptabilitzant tots els règims d'afiliació- ha disminuït de 308.804 a 256.643, fet que significa la pèrdua de més de 52.000 llocs de treball.

Evolució de les persones afiliades en alta laboral a la Seguretat Social (tots els règims). Baix Llobregat. 2008-2013

Font: OC-BL, a partir de les dades de la Tesoreria General de la Seguridad Social.

¹ Veure monogràfics

[Diagnosi de l'evolució de l'ocupació al Baix Llobregat 2007-2010. Anàlisi de components \(4T 2010\)](#) i [Els efectes de la crisi sobre l'estructura productiva de la comarca 2008-2012 \(2T 2012\)](#)

Estacionalitat en l'afiliació a la seguretat social

En l'evolució que s'observa al gràfic anterior es veu una clara tendència de disminució al llarg dels anys, però l'evolució mensual de les dades² mostra una sèrie de fluctuacions en funció del període de l'any. És el que es coneix com a **variacions estacionals**, és a dir, oscil·lacions de curta durada que es succeeixen de manera periòdica en una sèrie temporal i que són degudes a fenòmens que es repeteixen seguint un determinat patró de periodicitat.³ Les causes derivades d'aquesta regularitat poden ser diverses i acostumen a estar relacionades amb el clima, el calendari laboral o escolar, els costums, etc.

Per copsar la incidència de l'estacionalitat en les dades es calcula l'**índex d'estacionalitat**, un indicador que dona la desviació de les dades d'un mes concret respecte a una mitjana que es calcula tenint en compte un període més llarg de la sèrie. D'altra manera, es pot dir que posa en relació la dada observada d'un mes amb la dada esperada segons la tendència de la sèrie.

El resultat d'aquest càlcul es situa al voltant del valor 1, que significa que l'observació d'aquell mes s'ajusta a la tendència. Si el resultat és superior a 1 la dada mensual es troba per sobre de la tendència, i si és inferior es troba per sota. Per tant, l'anàlisi estacional ajuda a identificar quins són els períodes en què habitualment l'afiliació creix per sobre de la tendència i quins són els mesos en què baixa.

Índexs mensuals d'estacionalitat en la població afiliada a la Seguretat Social. Baix Llobregat. 2008-2013

Font: OC-BL, a partir de les dades de la Tesoreria General de la Seguridad Social.

El gràfic anterior presenta l'evolució de l'índex d'estacionalitat tenint en compte les dades registrades des de 2008 fins a 2013. Els resultats es presenten mes a mes i diferenciats en funció de les dades corresponents al Règim General de la Seguretat Social (per tant, població assalariada) i les del Règim d'Autònoms.

En primer lloc, s'observa com el Règim general està més subjecte a fluctuacions estacionals que l'autònom. L'estacionalitat del Règim general es concentra sobretot en el període previ als mesos d'estiu i en els mesos posteriors al període estival i previs al mes de gener, que és quan acostuma a créixer l'ocupació a la comarca. Per contra, els mesos d'estiu es veuen especialment afectats per una

² L'evolució mensual de les dades d'afiliació es pot trobar a la pàgina web de la [Seguretat Social](#). Concretament es pot consultar l'històric de dades dels règims general i dels règims especials d'autònoms, de la llar, agrari, del mar i del carbó.

³ Es pot trobar una anàlisi més detallada sobre les sèries temporals i el component d'estacionalitat en el monogràfic publicat per l'Observatori [Les dades d'atur i contractació en termes desestacionalitzats](#)

estacionalitat negativa, és a dir, habitualment la comarca perd llocs de treball assalariat a l'estiu. En el cas dels autònoms, aquesta baixada també s'observa però no de manera tan clara, i només al juliol i a l'agost.

Quines són les **explicacions** d'aquest comportament? Com ja s'ha apuntat, l'estacionalitat pot venir donada per diferents motius: des de factors que obeeixen estrictament a característiques del registre, fins l'existència d'ocupacions de temporada o puntes de feina vinculades a un determinat període, o bé per situacions en què per motius concrets s'interromp la relació contractual i es torna a reprendre més tard.

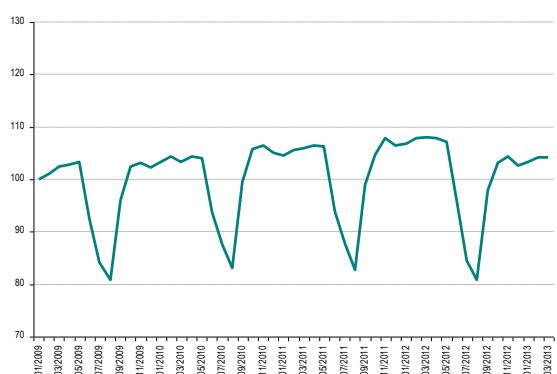
Estacionalitat diferencial per activitats econòmiques

Un factor que ajuda a explicar l'estacionalitat de l'ocupació és el comportament diferenciat segons les **activitats econòmiques** ja que no totes presenten el mateix tipus d'evolució al llarg del temps i algunes concentren períodes en què hi ha una forta oscil·lació de població afiliada. Si es calculen els índexs d'estacionalitat per sectors d'activitat econòmica es veu quines són les activitats que concentren una major estacionalitat⁴ en la seva ocupació (des del punt de vista de l'afiliació a la Seguretat Social).

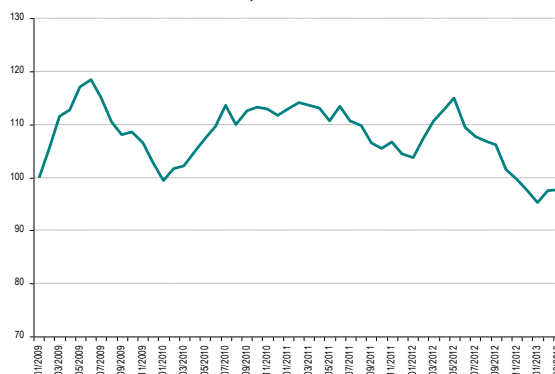
A continuació es poden veure quatre gràfics amb les activitats que presenten major estacionalitat en les dades d'afiliació al règim general de la Seguretat Social, que com s'ha vist, és el règim que presenta una estacionalitat més elevada i, alhora, el que concentra el major nombre de cotitzacions.⁵

Activitats econòmiques amb major estacionalitat. Província de Barcelona. (Gener 2009 = Base 100).

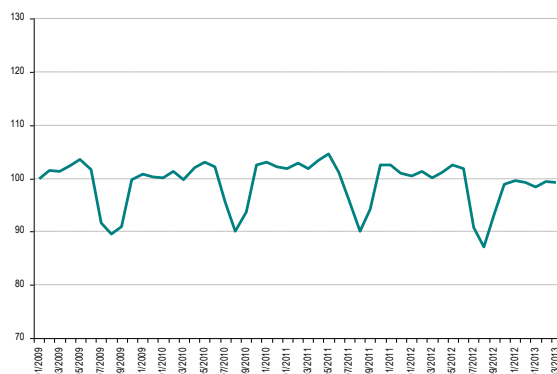
ACTIVITATS EDUCATIVES

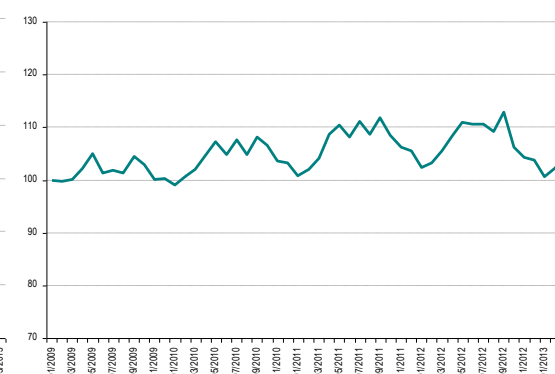
ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRETENIMENT

ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES

ACTIVITATS D'HOTALERIA

Font: OC-BL, a partir de les dades de la Tesoreria General de la Seguridad Social. Les dades corresponen al Règim General.

⁴ Donat que les fluctuacions estacionals poden respondre tant a un augment com a una disminució de l'ocupació i que es poden donar amb intensitats diferents, el criteri per determinar les activitats amb major estacionalitat ha estat ordenar-les en funció de la desviació estàndard dels respectius índexs d'estacionalitat mensuals de cada activitat.

⁵ Les dades corresponen a la Província de Barcelona perquè no es disposa del detall per activitats econòmiques pels àmbits municipal i comarcal.

Les activitats d'**educació**⁶ són les que presenten major estacionalitat, una estacionalitat que està concentrada en els mesos de juny, juliol i agost, quan es produeix una disminució de la població afiliada (aproximadament es perd fins el 20% del total d'afiliació) que es comença a recuperar a partir dels mesos de setembre, octubre i novembre. Si bé es pot comprovar amb les dades que tot i l'estacionalitat la tendència anual fins al 2012 ha estat d'augment de la població que treballa en aquest sector, també es veu com el nombre de baixes produïdes en els períodes d'estiu ha anat creixent en els últims anys, i com el 2012 és el primer any en què no s'ha arribat a recuperar a la tardor l'ocupació perduda durant els mesos d'estiu.

Les activitats **artístiques, recreatives i d'entreteniment**⁷ també presenten un component estacional basat en el període d'estiu doncs sempre presenten les puntes d'afiliació durant els mesos de juny i juliol i progressivament hi ha una caiguda fins els mesos d'hivern. El mes que registra les xifres mínimes d'ocupació de cada cicle és sempre el mes de gener de cada any.

El **sector financer i d'assegurances** presenta una estacionalitat més semblant a la que presentaven les activitats educatives: els mínims es troben sempre al mes d'agost i paulatinament es recupera la població en alta laboral després de l'estiu. En el 2012 i principis de 2013 s'observa una disminució respecte a l'ocupació d'anys anteriors.

Les **activitats d'hostaleria** concentren un augment d'afiliacions en els mesos d'estiu i en els previs a la temporada estival, de maig a setembre. Dins d'aquest període estacional també es troba una peculiaritat, i és que les afiliacions en alta laboral puguen i baixen d'un mes a l'altre des de maig fins a setembre. Aquest factor es pot explicar per la temporalitat pròpia d'aquests contractes de temporada.

En **conclusió**, l'estacionalitat en les dades d'afiliació a la Seguretat Social es pot explicar per diferents factors, des de qüestions pròpies del registre administratiu relacionades amb els aspectes metodològics de la font de dades, fins a factors relacionats amb el clima o el calendari escolar o laboral. Les diferents activitats econòmiques també són importants per veure el comportament diferencial de l'ocupació i preveure possibles evolucions de l'ocupació a curt termini fruit de comportaments estacionals.

Annex 1: Metodologia

Les dades d'**afiliació en alta laboral** corresponen a l'explotació estadística que la Seguretat Social té de les persones incloses en el seu camp d'aplicació per portar a terme la seva gestió administrativa. Gràcies a la disponibilitat de disposar d'aquestes dades gairebé en temps real i a la millora en la qualitat de la informació estadística, les dades d'afiliació són cada cop més rellevants en l'anàlisi del mercat de treball i el seguiment de l'activitat econòmica.

La informació que es proporciona s'estructura en els diferents **règims** en què s'organitza la Seguretat Social, concretament:

Règim General

Règim Especial de Treballadors/es Autònoms/es

Règim Especial de la Mineria del Carbó

Règim Especial de Treballadors/es de la Mar

La inclusió en un o altre règim està condicionada per causes diverses, com ara la naturalesa de l'activitat econòmica (règim especial agrari, o de la mineria de carbó), o el tipus de relació contractual (règim general o règim per compte pròpia -autònom-). També es poden produir canvis en els mateixos règims, alguns poden desaparèixer o integrar-se en uns altres, com és el cas, per exemple, dels règims especials agrari i de treballadors/es de la llar. Aquests aspectes metodològics poden fer variar les dades.

Cal matisar que el nombre d'**afiliacions** no coincideix necessàriament amb el nombre de treballadors, sinó amb el nombre de situacions que generen l'obligatorietat d'estar afiliat. És a dir, una mateixa persona es comptabilitza a les estadístiques tants cops com situacions d'afiliació tingui, ja sigui en un mateix règim o en més d'un.

⁶ Les activitats d'educació apleguen educació preprimària, primària, secundària i postsecundària, així com altres activitats d'educació relacionades amb l'esport, la cultura, els idiomes, la música, les belles arts o la dansa.

⁷ Aquest tipus d'activitats comprèn des d'activitats artístiques i d'espectacles fins a activitats culturals, relacionades amb els jocs d'atzar o altres activitats esportives i recreatives.

Annex 2: Dades per règims i municipis

Població afiliada en alta laboral a la Seguretat Social per règim. Baix Llobregat i municipis. 1T 2013

	TOTAL	RÈGIM GENERAL	RÈGIM GENERAL S.Esp. Agrari	RÈGIM GENERAL S.Esp. Llar	RÈGIM ESPECIAL Autònoms	RÈGIM ESPECIAL del Mar	RÈGIM ESPECIAL Minería Carbó
Abdera	6.180	5.524	8	25	623	0	0
Begues	1.148	490	<5	60	594	0	0
Castelldefels	14.081	8.743	<5	627	4.690	17	0
Castellví de Rosanes	756	602	0	9	145	0	0
Cervelló	2.241	1.457	<5	38	745	0	0
Collbató	734	314	<5	32	387	0	0
Corbera de Llobregat	2.467	1.151	<5	98	1.216	0	0
Cornellà de Llobregat	32.361	28.155	23	309	3.874	0	0
Esparreguera	5.029	3.712	13	65	1.239	0	0
Esplugues de Llobregat	16.865	13.136	14	593	3.120	<5	0
Gavà	13.495	10.227	48	333	2.887	0	0
Martorell	10.584	9.313	34	72	1.159	6	0
Molins de Rei	7.565	5.660	5	175	1.725	0	0
Olesa de Montserrat	4.140	2.716	10	86	1.328	0	0
Pallejà	2.689	1.822	<5	80	786	0	0
Palma de Cervelló, la	1.004	689	0	29	286	0	0
Papiol, el	1.733	1.375	<5	22	335	0	0
Prat de Llobregat, el	32.108	28.997	44	232	2.829	6	0
Sant Andreu de la Barca	9.713	8.371	10	59	1.273	0	0
Sant Boi de Llobregat	22.804	18.233	104	231	4.235	<5	0
Sant Climent de Llobregat	830	488	8	15	319	0	0
Sant Esteve Sesrovires	4.832	4.293	<5	36	501	0	0
Sant Feliu de Llobregat	9.760	6.924	20	277	2.539	0	0
Sant Joan Despí	13.409	11.161	<5	255	1.990	0	0
Sant Just Desvern	12.722	10.616	0	503	1.603	0	0
Sant Vicenç dels Horts	6.489	4.754	16	72	1.647	0	0
Santa Coloma de Cervelló	2.904	2.246	<5	59	595	0	0
Torrelles de Llobregat	901	370	5	29	497	0	0
Vallirana	2.616	1.466	<5	59	1.089	0	0
Viladecans	14.483	10.430	112	188	3.753	0	0
BAIX LLOBREGAT	256.643	203.435	-	4.668	48.009	-	0

Font: OC-BL, a partir de les dades de la Tesoreria General de la Seguridad Social.

Nota 1: Si la dada d'afiliació és inferior a 5, no s'indica el valor real sinó <5.

Nota 2: El sistema especial agrari i el de treballadors/es de la llar, recentment integrats en el Règim general, es presenten per separat a la taula.

Nota3: Donat que es tracta de fonts diferents, les dades d'aquesta taula poden no coincidir amb les publicades pel Departament d'Empresa i Ocupació i que habitualment es publiquen als informes de l'Observatori.

Annex 3: Enllaços d'interès

[Seguridad Social: Datos por municipios. Trabajadores en alta laboral](#), per consultar les dades d'afiliacions en alta laboral a tots els règims de la Seguretat social per a tots els municipis d'Espanya.

[Seguridad Social: ajuste estacional de las series de afiliación, metodología](#), per aprofundir sobre diferents aspectes metodològics de la desestacionalització de sèries estadístiques i en concret de les dades de Seguretat Social.

[El Perfil de la ciutat \(blog\): La mostra continua de vides laborals: l'ús a nivell local](#), per aprofundir en el comportament de les dades d'afiliació a la Seguretat social a través de la Mostra contínua de vides laborals. Es pot consultar un interessant gràfic amb l'evolució diària de les afiliacions durant l'any 2009 en el municipi de Mataró.